

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปราย และข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาโครงสร้างของระบบบริหารของโรงเรียนมัธยมศึกษา
2. เพื่อศึกษางานบริหารการศึกษาภายในโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยเฉพาะงานด้านวิชาการ งานบริหารบุคคล งานกิจการนักเรียน งานธุรการ และงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชน
3. เพื่อศึกษาปัญหาเกี่ยวกับโครงสร้างของระบบบริหารภายในโรงเรียนมัธยมศึกษา และงานบริหารการศึกษาทั้ง 5 ประเภท

วิธีดำเนินการวิจัย

กลุ่มตัวอย่าง ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วยผู้บริหารที่ไม่ประจำอยู่ในโรงเรียนและผู้บริหารที่ประจำอยู่ในโรงเรียน ครูฝ่ายวิชาการ และผู้ปกครองนักเรียน ของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตศึกษา 8

สำหรับกลุ่มตัวอย่างนั้น ยึดจังหวัดเป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยเลือกสุ่มมาประมาณร้อยละ 60 ของจังหวัดที่ตั้งอยู่ในเขตศึกษา 8 ได้จังหวัดที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 4 จังหวัด คือ จังหวัดแม่ฮ่องสอน ลำพูน แพร่ และเชียงราย ได้สุ่มตัวอย่างโรงเรียนมาใช้ในการวิจัยประมาณร้อยละ 50 ของโรงเรียนมัธยมศึกษา ที่มีชั้นเรียนครบชั้นในแต่ละจังหวัด ได้ตัวอย่างโรงเรียนสำหรับการวิจัยครั้งนี้ 17 โรงเรียน

กลุ่มตัวอย่างที่เป็นฝ่ายผู้บริหารที่ไม่ประจำอยู่ในโรงเรียนร้อยละ 100 ของจังหวัดที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง มีจำนวน 21 คน และกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริหารโรงเรียนร้อยละ 100 ของโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ได้กลุ่มตัวอย่างมาใช้ในการวิจัยครั้งนี้ 33 คน

กลุ่มตัวอย่างที่เป็นครูฝ่ายวิชาการในโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง สุ่มมาใช้ในการวิจัยประมาณร้อยละ 30 ของจำนวนครูในแต่ละโรงเรียนในกลุ่มตัวอย่าง ได้จำนวนครูในกลุ่มตัวอย่าง 222 คน

กลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ปกครองนักเรียนในโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง สุ่มมาโรงเรียนละ 10 คน ได้กลุ่มตัวอย่างมาใช้ในการวิจัย 170 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ใช้วิธีแบบการศึกษากาสดนาม โดยใช้เครื่องมือและเทคนิคในการสังเกต สัมภาษณ์ และแบบสอบถาม ซึ่งประกอบด้วยแบบสอบถาม 3 ชุด แบบสอบถามแต่ละชุด ก็ใช้สอบถามกลุ่มตัวอย่างแต่ละกลุ่ม คือ ผู้บริหารการศึกษา ครูฝ่ายวิชาการ และผู้ปกครองนักเรียน แบบสอบถามทั้ง 3 ชุดนี้ ครอบคลุมถึงงานบริหารการศึกษาของโรงเรียนทั้ง 5 ประเภท คือ งานวิชาการ งานบุคลากร งานกิจการนักเรียน งานธุรการ และงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชน

การวิเคราะห์ข้อมูล รวบรวมจากเอกสาร สัมภาษณ์ และจากแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สรุปผลการวิจัย

1. ผู้บริหารการศึกษาที่ไม่ประจำอยู่ในโรงเรียน เป็นเพศชายทุกคน ส่วนผู้บริหารที่ประจำอยู่ในโรงเรียน ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีถึงร้อยละ 84.85 เป็นเพศหญิงเพียงร้อยละ 15.15 เท่านั้น ผู้บริหารการศึกษาที่ประจำอยู่ในโรงเรียนที่เป็นเพศหญิง เป็นผู้บริหารอยู่ในโรงเรียนสตรีประจำจังหวัดคึกคิม วุฒิต่างการศึกษาของผู้บริหารที่ไม่ประจำอยู่ในโรงเรียนส่วนใหญ่มีวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรี คือมีถึงประมาณร้อยละ 78.57 ส่วนผู้บริหารการศึกษาที่ประจำอยู่ในโรงเรียน ส่วนใหญ่มีวุฒิปริญญาตรีและสูงกว่าปริญญาตรี ซึ่งมีรวมกันร้อยละ 51.51 และมีประมาณร้อยละ 48.49 ที่มีวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรี
2. ครูฝ่ายวิชาการที่ตอบแบบสอบถามเป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย คือมีถึงร้อยละ 51.34 ครูฝ่ายวิชาการที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีวุฒิต่างการศึกษาระดับปริญญาตรีและสูงกว่าปริญญาตรี ซึ่งมีรวมกันถึงร้อยละ 65.24 และมีวุฒิต่างการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรีเพียงร้อยละ 34.76
3. ผู้ปกครองนักเรียนที่ตอบแบบสอบถามร้อยละ 34.92 มีอาชีพรับราชการ ร้อยละ 25.40 เป็นเกษตรกร ร้อยละ 23.81 มีอาชีพธุรกิจ
4. โรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตศึกษา 8 ส่วนใหญ่มีโครงสร้างของระบบบริหารการศึกษาที่คล้ายคลึงกัน กล่าวคือ การจัดองค์การแบ่งสายงานโดยอาศัยหลักเกณฑ์ นโยบายของกรมสามัญศึกษา หลักประชาธิปไตยและทฤษฎีบริหารการศึกษา ส่วนใหญ่จะมีการแบ่งสายงานภายในโรงเรียนออกเป็น 3 ฝ่าย คือ ฝ่ายวิชาการ ฝ่ายธุรการ และฝ่ายปกครอง แต่ละฝ่ายจะมีหัวหน้าฝ่ายเป็นผู้รับผิดชอบงาน
5. ผู้บริหารการศึกษามีความคิดเห็นว่า โรงเรียนปฏิบัติงานบริหารการศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งมีระดับความสำคัญดังนี้คือ งานบริหารกิจการนักเรียน งานบริหารบุคคล งานบริหารวิชาการ งานบริหารธุรการ และงานบริหารด้านความสัมพันธ์กับชุมชน

และงานทั้ง 5 ประเภท ที่ผู้บริหารการศึกษาไม่เห็นว่าเป็นปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์น้อย และน้อยที่สุดจนเป็นที่น่าสังเกตมีดังนี้

5.1 งานวิชาการ

- การเชิญผู้ทรงคุณวุฒิมาอบรมครูเกี่ยวกับวิธีสอนใหม่ๆ
- การที่ศึกษานิเทศก์ ศึกษานิเทศกรจังหวัด ศึกษานิเทศกรอำเภอและผู้ช่วย รวมทั้ง

ศึกษานิเทศก์ มีส่วนช่วยเหลือปรับปรุงงานวิชาการของโรงเรียน

5.2 งานบุคลากร

- การมีโอกาสร่วมในการคัดเลือกบุคคลเพื่อบรรจุเป็นครู
- การพิจารณาให้ครูมีให้โทษบุคลากรในโรงเรียน

5.3 งานกิจการนักเรียน

- ปัญหาเกี่ยวกับความเคลื่อนไหวในทางต่อต้านการบริหารงาน

ของโรงเรียน

5.4 งานธุรการ

- ระเบียบงานสารบรรณของทางราชการ

5.5 งานด้านความสัมพันธ์กับชุมชน

- การเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองหรือประชาชนได้ใช้อาคารสถานที่

ของโรงเรียน

- สมาคมผู้ปกครองและครูของโรงเรียนมีส่วนช่วยเหลือสนับสนุน

การดำเนินกิจการของโรงเรียน

6. ครูฝ่ายวิชาการมีความคิดเห็นว่า โรงเรียนปฏิบัติงานบริหารการศึกษา อยู่ในระดับค่อนข้างน้อย เมื่อพิจารณาถึงลำดับความสำคัญ ครูฝ่ายวิชาการมีความเห็น มากน้อยตามลำดับดังนี้คือ งานบริหารบุคคล งานบริหารกิจการนักเรียน งานบริหาร ธุรการ งานบริหารด้านความสัมพันธ์กับชุมชน และงานบริหารวิชาการ เป็นลำดับสุดท้าย งานทั้ง 5 ประเภท ที่ครูฝ่ายวิชาการมีความเห็นว่าโรงเรียนปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์น้อยและ น้อยที่สุด จนเป็นที่น่าสังเกตมีดังนี้

6.1 งานวิชาการ

- การไปสังเกตการสอนขณะที่ครูกำลังสอน
- การนำผลการสอบแต่ละวิชาแต่ละชั้นมาวิเคราะห์เพื่อประเมินผล
- การเชิญผู้ทรงคุณวุฒิมาอบรมครูเกี่ยวกับวิธีสอนใหม่ๆ
- การที่ศึกษานิเทศก์จังหวัด ศึกษาธิการอำเภอ รวมทั้งผู้ช่วย

และศึกษานิเทศก์ได้มีส่วนช่วยปรับปรุงงานวิชาการของโรงเรียน

6.2 งานบุคลากร

- โรงเรียนอำนวยความสะดวกแก่ครูในการปฏิบัติงาน

6.3 งานกิจการนักเรียน

- การสำรวจความต้องการทางการศึกษาของนักเรียน
- การตรวจสอบสุขภาพหรือมาตรการรักษาสุขภาพของนักเรียน
- การติดตามนักเรียนไปศึกษาต่อหรือประกอบอาชีพ

6.4 งานธุรการ

- ครูฝ่ายวิชาการเห็นว่าโรงเรียนปฏิบัติงานค่อนข้างอยู่ในระดับ

น้อยไม่ค่อยมี

6.5 งานด้านความสัมพันธ์กับชุมชน

- การจัดทำสรุปผลการปฏิบัติงานในรอบปีให้ผู้ปกครองทราบ
- การจัดให้มีการพบปะสังสรรค์ระหว่างครูกับผู้ปกครอง
- การที่โรงเรียนได้รับความช่วยเหลือ หรือสนับสนุนในการ

ดำเนินกิจการของโรงเรียนจากสมาคมผู้ปกครองและครู

- การที่โรงเรียนได้รับความช่วยเหลือ หรือสนับสนุนในการ

ดำเนินกิจการของโรงเรียนจากศิษย์เก่า

7. ผู้ปกครองนักเรียนมีความคิดเห็นว่า โรงเรียนปฏิบัติงานบริหารการศึกษา อยู่ในระดับค่อนข้างสูงในด้านการบริหารงานบุคคล งานบริหารกิจการนักเรียน งานบริหารธุรการ และโรงเรียนปฏิบัติงานบริหารการศึกษาในด้านการบริหารงานวิชาการ และงานบริหารด้านความสัมพันธ์กับชุมชนอยู่ในระดับค่อนข้างน้อย ซึ่งมีลำดับความสำคัญมากน้อย

ตามลำดับดังนี้คือ งานบริหารบุคคล งานบริหารกิจการนักเรียน งานบริหารธุรการ งานบริหารวิชาการ และงานบริหารด้านความสัมพันธ์กับชุมชน งานทั้ง 5 ประเภทที่ผู้ปกครอง นักเรียนมีความเห็นว่าโรงเรียนได้ปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์น้อยและน้อยที่สุดมีดังนี้

7.1 งานวิชาการ

- การที่นักเรียนนำเอาความรู้ที่ได้รับจากโรงเรียนมาช่วยในการปรับปรุงอาชีพของผู้ปกครอง
- การที่บุคคลทั่วไปมีส่วนร่วมในการให้อุปกรณ์การสอนแก่โรงเรียน

7.2 งานบุคลากร

ผู้ปกครองนักเรียนเห็นว่าโรงเรียนปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์ดีแล้ว

7.3 งานด้านกิจการนักเรียน

- การจัดให้มีเจ้าหน้าที่อนามัยหรือแพทย์ เพื่อตรวจสุขภาพ และดำเนินการป้องกันโรคให้แก่เด็กนักเรียน

7.4 งานด้านธุรการ

โรงเรียนมีที่นั่งพักหรือหยอนใจในโรงเรียนสำหรับนักเรียน

7.5 งานด้านความสัมพันธ์กับชุมชน

- โรงเรียนเคยจัดทำสรุปผลการดำเนินงานประจำปีให้ผู้ปกครอง
- ผู้ปกครองนักเรียนไม่ค่อยมีส่วนร่วมกิจกรรมของนักเรียน

อภิปรายและข้อเสนอแนะ

จากผลของการวิจัยพบว่าผู้บริหารการศึกษาส่วนใหญ่เป็นเพศชาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้บริหารการศึกษาที่ไม่ประจำอยู่ในโรงเรียน อันได้แก่ศึกษานิเทศก์ ศึกษานิเทศก์จังหวัด ศึกษาธิการจังหวัด ศึกษาธิการอำเภอ ผู้ช่วยศึกษาธิการอำเภอ ไม่ปรากฏว่าเป็นเพศหญิงเลย เมื่อพิจารณาถึงผู้บริหารการศึกษาระดับสูงขึ้นไป ยังมีสตรีที่ได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งเป็นผู้บริหารการศึกษาระดับอธิบดีก็มี เช่น อธิบดีกรมสามัญศึกษาคนปัจจุบัน เป็นต้น เมื่อพิจารณาถึงความรู้ความสามารถของสตรี ต่างเป็นที่ยอมรับกันว่า มีความรู้ความสามารถไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าเพศชาย ผู้วิจัยมีความเห็นว่า ผู้บริหารการศึกษาในระดับสูงที่มีอำนาจ ควรจะพิจารณารับสตรีที่มีความรู้ความสามารถอันเหมาะสมกับงานให้เป็นผู้บริหารการศึกษา ในระดับสูงกว่าผู้บริหารโรงเรียน เพื่อจะได้นำพฤติกรรมมา

บริหารของทั้งสองเทศมาเปรียบเทียบกัน แล้วนำมาเป็นแนวทางในการปรับปรุง เปลี่ยนแปลง แก้ไข ระบบบริหารการศึกษาของประเทศไทยให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

เมื่อพิจารณาถึงวุฒิทางการศึกษาของผู้บริหารการศึกษาจะพบว่า ผู้บริหารการศึกษามากกว่าครึ่งหนึ่งมีวุฒิต่ำกว่าระดับปริญญาตรี โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้บริหารการศึกษาที่ไม่ประจำอยู่ในโรงเรียนมีวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรีถึงร้อยละ 78.57 เมื่อเปรียบเทียบกับวุฒิทางการศึกษาของครูฝ่ายวิชาการยังแตกต่างกันมาก กล่าวคือ ครูฝ่ายวิชาการร้อยละ 65.24 มีวุฒิปริญญาตรีและสูงกว่าปริญญาตรี การที่ผู้บริหารการศึกษามีวุฒิต่ำกว่าครูฝ่ายวิชาการในโรงเรียน ย่อมทำให้เกิดปมคอขวด และเกิดปัญหาในทางบริหาร ปัญหาอันนี้สมควรอย่างยิ่งที่กระทรวงศึกษาธิการควรจะหยิบยกขึ้นมาพิจารณาและหาทางแก้ไขโดยรีบด่วน ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า วิธีที่จะแก้ไขให้ประหยัดงบประมาณ และประหยัดเวลาก็คือ เมื่อตำแหน่งผู้บริหารการศึกษาวางลง ควรกำหนดวุฒิของผู้ที่จะไปดำรงตำแหน่งนั้น อย่างต่ำปริญญาตรี และผู้บริหารการศึกษาที่ดำรงตำแหน่งอยู่เดิม มีวุฒิทางการศึกษาค่ากว่าระดับปริญญาตรี ควรส่งเสริมให้ไปศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยต่างๆ ที่มีจำนวนมากยิ่งขึ้น ทั้งประเภท ก. คือกระทรวงศึกษาธิการคัดเลือกไปเรียน และประเภท ข. ให้ผู้บริหารการศึกษาไปสมัครสอบคัดเลือกเอง

กลุ่มตัวอย่างที่เป็นครูฝ่ายวิชาการ ส่วนใหญ่มีวุฒิทางการศึกษาระดับปริญญาตรีและสูงกว่าปริญญาตรี ซึ่งมีรวมมากถึงร้อยละ 65.24 ซึ่งเป็นจำนวนที่อยู่ในเกณฑ์ดี เมื่อพิจารณาถึงวุฒิทางการศึกษาอย่างแท้จริงแล้ว ปีครูฝ่ายวิชาการเป็นจำนวนไม่น้อยที่ไม่มีวุฒิศึกษา คือไปแค่เรียนวิชาครู วิชาจิตวิทยา และวิธีสอนต่างๆ เพียงแต่เรียนสำเร็จทางประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงเท่านั้น การที่ครูผู้สอนไม่มีความรู้วิชาครู ย่อมเป็นอันตรายต่อการศึกษานาชาติ การเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อผู้สอนและผู้เรียนมีความเข้าใจกันและกัน ปัญหาที่เรื้อรังมานาน ยังไม่มีการปรับปรุงแก้ไขกันอย่างจริงจัง ผู้วิจัยมีความเห็นว่า กระทรวงศึกษาธิการควรหาทางปรับปรุงแก้ไขปัญหาดังกล่าวอย่างรีบด่วน ตามความคิดเห็นของผู้วิจัยแล้ว เห็นว่า กระทรวงศึกษาธิการควรจะต้อง

ประสานงานกับสถาบันการศึกษาที่ผลิตบุคคลวุฒิปริญญาตรีวิชาชีพชั้นสูง ให้เปิดสอน
วิชาดังกล่าวสำหรับผู้ที่ต้องการมีอาชีพที่ก้าวหน้า

โครงสร้างของระบบบริหารการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตศึกษา
8 ส่วนใหญ่มีโครงสร้างคล้ายคลึงกัน กล่าวคือ มีผู้อำนวยการ หรืออาจารย์ใหญ่ หรือ
ครูใหญ่ เป็นผู้บังคับบัญชาสูงสุด และแบ่งออกเป็นฝ่ายๆ อย่างน้อย 3 ฝ่าย ตามขนาด
และความจำเป็นของโรงเรียน คือฝ่ายวิชาการ ฝ่ายธุรการ และฝ่ายปกครอง แต่ละ
ฝ่ายก็มีหัวหน้าฝ่าย มีหน้าที่รับผิดชอบตามขอบข่ายงานในสายงานของตน จากการที่ผู้
วิจัยได้ออกไปสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน ปรากฏว่าโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตศึกษา 8
ส่วนใหญ่ไม่มีแผนภูมิแสดงสายบังคับบัญชาที่ชัดเจนไว้ การวิเคราะห์และพรรณนางาน
แต่ละฝ่ายก็ทำได้ทำไว้อย่างชัดเจน ยากต่อผู้รับงานไปปฏิบัติ โรงเรียนมัธยมศึกษาที่ทำ
ไว้ค่อนข้างสมบูรณ์ ได้แก่โรงเรียนมัธยมศึกษาประจำจังหวัดเท่านั้น ผู้วิจัยมีความคิด
เห็นว่า ในขณะที่กรมสามัญศึกษาได้ตั้งกลุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษาในแต่ละจังหวัดขึ้น
ผู้บริหารโรงเรียนภายในกลุ่มโรงเรียนนั้นๆ จะได้ประชุมปรึกษาหารือกันทำแผนภูมิ
สายบังคับบัญชา แจกแจงและพรรณนางานในแต่ละฝ่ายให้ชัดเจน แล้วนำไปใช้ร่วมกัน
ถือเป็นแนวปฏิบัติเหมือนกัน ก็จะทำให้งานบริหารการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา
มีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น

งานบริหารการศึกษาทั้ง 5 ประเภท มีข้อสังเกตดังต่อไปนี้

1. งานวิชาการ

หน้าที่หลักและสำคัญอย่างยิ่งของโรงเรียนคือ การให้การศึกษแก่นักเรียนในทางวิชาการ แต่จากผลของการวิจัยครั้งนี้พบว่า โรงเรียนยังปฏิบัติงานด้าน
วิชาการอยู่ในระดับค่อนข้างน้อย แม้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นฝ่ายบริหารเองยังมีความคิดเห็นว่า

โรงเรียนปฏิบัติงานด้านวิชาการอยู่ในระดับไม่มากเท่าที่ควร คือมีคะแนนเฉลี่ยเพียง 2.49 ครูฝ่ายวิชาการซึ่งมีหน้าที่โดยตรงเกี่ยวกับการเรียนการสอนในสถานศึกษาจึงมีความคิดเห็นว่า โรงเรียนปฏิบัติงานด้านวิชาการอยู่ในระดับน้อย มีคะแนนเฉลี่ยเพียง 2.01 เท่านั้น สำหรับผู้ปกครองนักเรียนซึ่งมีความสัมพันธ์กับการเรียนการสอนในโรงเรียนน้อย ก็มีความเห็นว่า โรงเรียนปฏิบัติงานด้านวิชาการอยู่ในระดับน้อยเช่นเดียวกัน ก็มีคะแนนเฉลี่ย 2.44 เมื่อเป็นเช่นนี้ ผู้บริหารการศึกษาระดับสูงน่าจะได้อาวัชการกระตุ้นเตือนให้ผู้บริหารโรงเรียนเห็นความสำคัญ และหันมาเอาใจใส่ต่อการบริหารงานด้านวิชาการอย่างจริงจัง การศึกษาของชาติจึงจะบรรลุเป้าหมายที่ได้วางเอาไว้

2. งานบริหารบุคคล

งานบริหารบุคคลนับเป็นงานที่สำคัญอย่างหนึ่ง ที่ผู้บริหารจะต้องบำรุงรักษา และพัฒนาด้วยความรอบคอบ เพราะบุคลากรในโรงเรียนเปรียบเสมือนกลไกของเครื่องจักรกล มีอิทธิพลที่อาจทำให้การบริหารงานของโรงเรียนประสบความสำเร็จหรือล้มเหลวลงได้ จากผลของการวิจัยพบว่า ผู้บริหารมีความเห็นว่า โรงเรียนปฏิบัติงานด้านบุคลากรอยู่ในระดับมากเป็นลำดับ 2 ส่วนครูฝ่ายวิชาการและผู้ปกครองนักเรียนเห็นว่า โรงเรียนปฏิบัติงานด้านบุคลากรอยู่ในระดับมากเป็นลำดับ 1 อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาพฤติกรรมของการบริหารงานด้านบุคลากรจะพบว่า โรงเรียนมีส่วนร่วมในการคัดเลือกบุคคลเพื่อบรรจุเป็นครูในโรงเรียนน้อยมาก กรมสามัญศึกษาได้มอบหมายให้จังหวัดเป็นผู้ดำเนินการสอบคัดเลือกเองทั้งสิ้น การดำเนินงานเช่นนี้ อาจทำให้การบรรจุแต่งตั้งล่าช้า และได้บุคคลที่ทางโรงเรียนไม่พึงประสงค์ได้ ผู้วิจัยมีความเห็นว่า กรมสามัญศึกษาควรถืออิสระแก่ทางโรงเรียนในอันที่จะเลือกหา สรรหาบุคลากรตามความต้องการของทางโรงเรียนเอง

3. งานกิจการนักเรียน

การบริหารงานด้านกิจการนักเรียนนับเป็นหน้าที่หลักที่สำคัญของโรงเรียนที่มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับนักเรียนโดยตรง การบริหารงานด้านนี้ครูฝ่ายบริหารมีความเห็นว่า โรงเรียนปฏิบัติอยู่ในระดับมากเป็นลำดับ 1 ครูฝ่ายวิชาการและผู้ปกครองนักเรียนมีความเห็นว่า โรงเรียนปฏิบัติทั้งงานด้านนี้อยู่ในระดับมากเป็นลำดับ 2 ของงานบริหารการศึกษาทั้ง 5 ประเภท อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาคะแนนเฉลี่ย ตามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม คือ ฝ่ายบริหาร ฝ่ายวิชาการ และผู้ปกครองนักเรียน โรงเรียนปฏิบัติทั้งงานด้านกิจการนักเรียนอยู่ในระดับปานกลางเท่านั้น ผู้วิจัยมีความเห็นว่า นักเรียนในสมัยปัจจุบัน เป็นผู้ที่มีความคิดก้าวหน้า ต้องการแสดงออกทางสังคมว่าตนเองก็มีส่วนรับผิดชอบต่อสังคม โรงเรียนนับเป็นสถาบันที่สำคัญในอันที่จะสร้างสรรหรือทำลายอนาคตของเยาวชน ดังนั้น โรงเรียนจึงจำเป็นต้องจัดกิจกรรมอันเหมาะสมให้แก่ นักเรียน เพื่อเป็นการสนับสนุน และสนองความต้องการของนักเรียนในแนวทางที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมและประเทศชาติอย่างรีบเร่ง

4. งานธุรการ

งานธุรการในโรงเรียนถึงแม้ว่าจะ เป็นงานประจำก็ตาม แต่ก็มี ความสำคัญในอันที่จะอำนวยความสะดวก สนับสนุน การบริหารงานด้านต่างๆของโรงเรียนให้บรรลุผลสำเร็จได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการเรียนการสอน ถ้าไม่ได้รับการสนับสนุนจากฝ่ายธุรการยากที่จะได้รับความสำเร็จ แม้วางานธุรการของโรงเรียนจะเป็นงานประจำที่สามารถตรวจสอบได้ก็ตาม ผู้บริหารโรงเรียนยังให้ความสนใจและเห็นความสำคัญเป็นอย่างมาก เพราะเป็นงานที่สามารถให้ข้อมูลที่โทษแก่ผู้บริหารโรงเรียนได้ มีผู้บริหารโรงเรียนเป็นจำนวนมาก ที่คงถูกลงโทษทางวินัยให้ออกจากราชการเพราะงานธุรการ จากผลของการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม ต่างมีความเห็นพ้องกันว่า โรงเรียนปฏิบัติทั้งงานด้านธุรการอยู่ในระดับปานกลาง เป็นมีระดับความสำคัญเป็นลำดับ 3

5. งานด้านความสัมพันธ์กับชุมชน

โรงเรียนนับเป็นหน่วยหนึ่งของสังคมที่จะต้องประสานสัมพันธ์กับชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่ จากผลของการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม มีความคิดเห็นว่า โรงเรียนมัธยมศึกษาเขตศึกษา 8 ปฏิบัติงานด้านนี้อยู่ในระดับน้อยมาก กล่าวคือ ครูฝ่ายบริหารและผู้ปกครองนักเรียนเห็นว่า โรงเรียนปฏิบัติงานด้านนี้อยู่เป็นลำดับสุดท้าย ส่วนครูฝ่ายวิชาการมีความเห็นว่า โรงเรียนปฏิบัติงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชนเป็นลำดับที่ 4 ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า ผู้บริหารโรงเรียนควรจะหันมาให้ความสนใจและปฏิบัติงานด้านนี้ให้มากยิ่งขึ้น ความเข้าใจอันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน จะเป็นตัวกลางอันสำคัญที่จะทำให้ชุมชนเกิดความเชื่อมั่น ศรัทธาต่อโรงเรียน และให้ความสนับสนุนช่วยเหลือกิจการต่างๆ ของโรงเรียน การบริหารงานทุกด้านของโรงเรียนก็จะเจริญรุดหน้าและประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้

สรุปงานบริหารการศึกษาทั้ง 5 ประเภท ที่โรงเรียนมัธยมศึกษาเขตศึกษา 8 ปฏิบัติอยู่ ได้ว่า โรงเรียนปฏิบัติงานบริหารการศึกษาทั้ง 5 ประเภท ไม่มากเท่าที่ควร เพราะจากผลของการวิจัยพบว่า ไม่ปรากฏว่าโรงเรียนได้ปฏิบัติงานบริหารการศึกษาในด้านใดด้านหนึ่งถึงระดับมากเลย ไม่ว่าจะ เป็นความคิดเห็นของครูฝ่ายบริหารเอง หรือครูฝ่ายวิชาการ หรือผู้ปกครองนักเรียนก็ตาม และยังเป็นที่น่าสังเกตว่า ครูฝ่ายวิชาการมีความคิดเห็นว่า โรงเรียนปฏิบัติงานบริหารการศึกษาทั้ง 5 ประเภท อยู่ในระดับน้อย ยังไม่สอดคล้องกับความคิดเห็นของครูฝ่ายบริหาร และผู้ปกครองนักเรียนที่เห็นว่า โรงเรียนปฏิบัติงานบริหารการศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง จากผลสรุปดังกล่าว พอจะเป็นเครื่องชี้ให้เห็นว่า สิ่งที่โรงเรียนควรปฏิบัติอย่างยิ่งคือการประสานสัมพันธ์ สร้างความเข้าใจอันดีระหว่างฝ่ายบริหารโรงเรียน บุคลากรในโรงเรียน และชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่ และให้แต่ละฝ่าย ได้มีโอกาสรับรู้ผลการปฏิบัติงานบริหารการศึกษาของโรงเรียนโดยทั่วถึงกัน

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต

1. การวิจัยครั้งนี้ได้ตั้งวัตถุประสงค์ของการวิจัยไว้กว้างขวางมาก นับว่าเป็นงานวิจัยที่ค่อนข้างใหญ่ อาจจะได้ผลเฉพาะในแต่ละด้านไม่ละเอียดพอ ถ้าจะให้ถี่และได้ผล ควรจะวิจัยเฉพาะงานด้านใดด้านหนึ่งเท่านั้น เพื่อจะได้ศึกษาอย่างละเอียด และเจาะลึกถึงปัญหาในด้านนั้นๆ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงงานในด้านนั้นๆ ได้มากขึ้น

2. การรวบรวมแบบสอบถามเป็นไปอย่างล่าช้า เพราะเป็นระยะเวลาที่โรงเรียนต่างๆ กำลังดำเนินการสอบไล่ปลายปี ส่วนผู้บริหารนอกโรงเรียนก็มีความยุ่งยาก เพราะผู้บริหารดังกล่าวมีภารกิจด้านอื่น ไม่มีเวลาดูแบบสอบถาม หากจะทำการวิจัยเช่นนี้อีก ควรจะจัดช่วงเวลาในการสำรวจให้เหมาะสม

3. เนื่องจากความเคลื่อนไหวทางการศึกษาในปัจจุบัน มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว การวิจัยลักษณะนี้ควรจะทำอย่างน้อย 3 ปีต่อครั้ง จึงจะทันต่อการนำผลของการวิจัยไปปรับปรุงงานบริหารการศึกษาได้

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย